

Monumentnummer*: 514470

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 26 juni 2000
Kadaster deel/nr 82958/37

*Woonplaats** *Gemeente** *Provincie**
Apeldoorn Apeldoorn Gelderland

Locatiennaam *Locatieomschrijving*
Apeldoorn Parken

*Kadastrale gemeente** *Sectie** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel*
Apeldoorn AA 1683

Omschrijving**

Inleiding

Dit WOONHUIS, de Zeeuwse Knoop, werd in 1909 ontworpen door architect CHRIS WEGERIF (1859-1920). De detaillering van de gevels en de naam van het pand verwijzen naar de Zeeuwse afkomst van opdrachtgever Pieter Puype (1874-1942). Om onduidelijke redenen is de naam van het huis op de gevel verkeerd gespeld. Of dit een slordigheid of een weloverwogen keuze betreft, is niet bekend. De naam verwijst naar de zogenaamde Zeeuwse knoop, een gouden knoop die vroeger door visserslieden op het lijf werd gedragen om bij ongevallen te dienen als financiering voor de uitvaart. In de gevels en in het interieur zijn verder gestileerde weergaven van onderdelen van de Zeeuwse klederdracht aangebracht. Rond het pand bevindt zich een kleine tuin die met een niet oorspronkelijk ijzeren spijlenhek van de straat gescheiden is.

Omschrijving

Het huis is gebouwd op een rechthoekig grondvlak en heeft een zadeldak met op het linkerdakschild een vanuit de nok opgezette dakkapel, waarvan het zadeldak dezelfde langsrichting als de nok van het hoofddak heeft. Deze dakkapel is niet oorspronkelijk. Het grote zadeldak heeft rood geschilderde houten bakgoten en is met rode Hollandse pannen belegd. Op het dak bevindt zich een gepleisterde schoorsteen met een zadeldakje. De gevels zijn ruw gepleisterd en witgeschilderd met uitzondering van een gemetselde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en met een rollaag afgesloten baksteenplint. Het huis heeft twee bouwlagen en een zolder. De zware lateien en dagkanten van de deur en de vensters, de lekdorpels en de schouderstukken van de topgevels zijn uitgevoerd in Bentheimer zandsteen en gedecoreerd met reliëfs van Puype.

De VOORGEVEL heeft een asymmetrische indeling die wordt gekenmerkt door een opvallende, door dubbele zandstenen pilasters en een latei omkaderde, ingangspartij. De bovenlatei bevat een symmetrisch reliëf met Zeeuwse motieven. De tweedelige deur is in hout uitgevoerd met metaalbeslag en is wit geschilderd. Links van de ingangspartij bevindt zich een smal omkaderd raam waarvan ook hier de latei weer Zeeuwse motieven draagt. Rechts van de ingang bevat de gevel een venster met een zandsteenomkadering en een bewerkte latei. De raamvulling bestaat uit een dubbel draairaam en een enkelruits bovenlicht. Voor de onderramen zijn luiken aangebracht. De verdieping heeft twee vensters met dubbele 4-ruits ramen en een enkelruits bovenlicht. Deze ramen hebben in zandsteen uitgevoerde lateien en dorpels. In de top van de gevel komen de dekplaten van de daklijst samen bij een gebeeldhouwde Zeeuwse Knoop. Onder deze knoop bevindt zich een rechthoekig veld waarin een trapeziumvormig zolderraampje is uitgespaard. Dit raam is in glas-in-lood uitgevoerd. Het linker schouderstuk van de gevel bevat de naam "HET HUIS DE ZEEUWSHE KNOOP", de initialen CW en enkele siermotieven. Het schouderstuk rechts bevat dezelfde siermotieven gespiegeld, de tekst "GEBOUWD IN 1909" en de initialen PP. De LINKER ZIJGEVEL heeft links een iets uitgebouwd gedeelte ter plaatse van het oorspronkelijke atelier dat in het woonhuis was gevestigd. Deze uitbouw heeft een lessenaarsdak met rode pannen, een vergelijkbare bakgoot en in beton uitgevoerde schouderstukken. In de gevel van de uitbouw bevindt zich een groot zeventalig kozijn (drie onderramen en vier bovenramen met glas-in-loodvulling). Rechts van dit raam bevinden zich op de begane grond twee en op de verdieping twee vensters met een getoogde bovenzijde en een vlakke omlijsting. De raaminvullingen verschillen van elkaar. Rechts in de gevel bevinden zich nog twee ramen met een in zandsteen uitgevoerde omkadering; een klein liggend toiletvenster en schuin daarboven een groot trappenhuisvenster met een glas-in-loodraam. Beide bovenlateien zijn bewerkt.

De ACHTERGEVEL heeft een aangebouwde muur die met het atelier verbonden is. Tegen de gevel is een in baksteen uitgevoerde veranda met een lessenaarsdak geplaatst. De begane grond heeft een modern ingehakt raam en een dubbele tuindeur met zijramen. Op de verdieping bevinden zich drie getoogde vensters met gedeeltelijk vernieuwde invullingen. De vensters zijn asymmetrisch geplaatst. Ook aan deze zijde bevindt zich in de geveltop een gebeeldbouwde Zeeuwse knoop.

De RECHTER ZIJGEVEL heeft links een dubbel raam met een enkelruits bovenlicht en een zandsteenomkadering. Voor de onderramen bevinden zich luiken. Rechts in de gevel bevindt zich een halfronde kleine erker met glas-in-loodramen. De verdieping heeft twee smalle ramen. Tegen de gevel sluit een aangebouwde keuken, bijkeuken en schuurtje aan.

Het INTERIEUR is nog voor een groot deel oorspronkelijk en bevat waardevolle onderdelen. Zoals bij het exterieur verwijzen er ook in het interieur veel onderdelen naar de Zeeuwse achtergrond van de opdrachtgever. De nog oorspronkelijke hal met trappartij bevat boven de deuren rechthoekige reliëfs waarop diverse bezigheden (ondermeer het landleven) zijn afgebeeld. De reliëfs zijn van Puype zelf, evenals vermoedelijk de grote schoorsteenmantel in de woonkamer. Deze schoorsteenmantel is een uitzonderlijk ontwerp. De eenvoudige schouw wordt omlijst met gele tegels waarop Zeeuwse elementen zijn afgebeeld. Hierbij valt vooral de aandacht op het kamvormige motief, dat overal in en op het huis voorkomt. In de zandstenen omlijsting is dit kammotief opnieuw opgenomen naast het motief van de appelboom. In het huis bevinden zich nog de oorspronkelijke houten balkenplafonds en de haardpartij wordt geflankeerd door zorgvuldig gedetailleerde kasten en deuren. Het houten balkenplafond wordt ter plaatse van de haardpartij ondersteund door ronde houten kolommen die aan de bovenzijde rechthoekig eindigen. Dit motief is karakteristiek voor Wegerif. Aanvankelijk bevatte het huidige woonhuis ook het atelier van de kunstenaar. De woonruimte (het gedeelte waarin zich de haard

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bevindt) werd door een middengang gescheiden van het ateliergedeelte (links). In diverse ramen in het pand bevinden zich nog de oorspronkelijke, waardevolle, glas-in-lood bovenramen. Ook hierin zijn Zeeuwse motieven verwerkt.

Waardering

WOONHUIS met bijzonder INTERIEUR, ontworpen door CHRIS WEGERIF in 1909.

- Van architectuurhistorische waarde als goed en vrij gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een voor een kunstenaar ontworpen woonhuis in een bouwstijl die typerend is voor de bekende architect C. Wegerif. Zijn werk draagt het stempel van de Nieuwe Kunst en er zijn ondermeer invloeden van de Engelse Arts and Craftsbeweging, de Weense Sezession en de Art Nouveau uit te herleiden. Opvallend is de integratie van architectuur en toegepaste kunst. In het gehele pand zijn verwijzingen naar de Zeeuwse achtergrond van de opdrachtgever terug te vinden. Door het nog voor een groot deel aanwezig zijn van het oorspronkelijke concept is dit pand van groot architectuurhistorisch belang. Het pand is tevens van belang binnen het oeuvre van architect Wegerif die in samenwerking met beeldhouwer Pieter Puype dit concept tot uitvoer heeft gebracht. Door de aanwezigheid van het oorspronkelijke atelier heeft het pand tevens een ensemblewaarde. De aanwezigheid van diverse door Puype en Wegerif ontworpen interieurelementen zijn van kunsthistorisch belang. Zo zijn de glas-in-loodramen van uitzonderlijke kwaliteit en zijn ook het ontwerp voor de schouw en voor de reliëfs waardevol.

- Van stedenbouwkundige waarde door de vrijstaande situering in het gebied De Parken in Apeldoorn. Het pand bevindt zich temidden van diverse in dezelfde periode ontstane panden. Hierdoor is er sprake van een belangrijke ensemblewaarde als karakteristiek onderdeel van de bebouwing in dit gebied. De historische panden vormen samen met de vele particuliere en openbare groenelementen een aantrekkelijk en waardevol straatbeeld.

- Van cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een doordacht totaalontwerp waarin diverse vormen van toegepaste kunst zijn toegepast. De gedachte van een totaalconcept is typerend voor de denkwijze van een bepaalde architectuurstroming in de periode waarin dit pand werd gebouwd. Het huis vormt tevens een herkenbaar element in een maatschappelijke ontwikkeling als huisvesting voor een nieuwe en kapitaalkrachtige elite, die zich bij voorkeur vestigde in grote villa's in ruim en vaak projektmatig aangelegde villawijken.

De ontwerpen van Wegerif dragen een duidelijk herkenbare signatuur en kunnen door de geringe geografische spreiding als typerend voor de gemeente Apeldoorn worden gezien.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Werk-woonhuis

Functie

Atelierwoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument